

Socialutskottets yttrande 2018/19:SoU1y

Vårändringsbudget för 2019

Till finansutskottet

Finansutskottet har gett socialutskottet tillfälle att yttra sig över propositionen Vårändringsbudget för 2019 (prop. 2018/19:99) och de motioner som kan komma att väckas i de delar som berör utskottets beredningsområde.

Socialutskottet begränsar sitt yttrande till de förslag i propositionen som gäller ändrad ram för utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg och ändrade anslag inom utgiftsområdet (punkt 36 i denna del) samt till den föreslagna användningen av två anslag inom utgiftsområdet (punkterna 17 och 18). Yttrandet omfattar även partimotionerna 2018/19:3097 (M, KD) yrkande 1 i denna del och yrkande 9, 2018/19:3085 (SD) yrkande 8 i denna del samt 2018/19:3094 (V) yrkande 1 i denna del och yrkande 2.

Socialutskottet föreslår att finansutskottet tillstyrker propositionen i de berörda delarna och avstyrker motionerna i motsvarande delar.

I yttrandet finns tre avvikande meningar (M, SD, V, KD).

Utskottets överväganden

Vårändringsbudget för 2019

Propositionen

I vårändringsbudgeten för 2019 (prop. 2018/19:99) finns två förslag om att godkänna användningen av två anslag inom utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg (punkterna 17 och 18).

Regeringen föreslår att de medel om 500 000 000 kronor på anslaget 1:6 Bidrag till folkhälsa och sjukvård som avsatts till cancervård och en ny cancerstrategi i budgeten för 2019 (bet. 2018/19:SoU1, rskr. 2018/19:111) i stället ska få användas till att generellt stärka cancervården i Sverige (punkt 17).

Vidare föreslår regeringen att anslaget 1:11 Prestationsbundna insatser för att korta vårdköerna ska få användas för utgifter för prestationsbundna statsbidrag till landstingen för att kontinuerligt arbeta för att korta köer och väntetider samt förbättra tillgängligheten i hälso- och sjukvården. Medel inom anslaget får också användas för bidrag till Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) och till myndigheter för att stödja och följa upp landstingens tillgänglighetsarbete (punkt 18).

I propositionen föreslår regeringen även att riksdagen godkänner en ändrad ram för utgiftsområde 9 och anvisar ändrade anslagsnivåer för fem anslag inom utgiftsområdet (punkt 36 i denna del). Regeringen föreslår att ramen för utgiftsområde 9 ökas med totalt 225 000 000 kronor 2019.

Regeringen föreslår vidare att anslaget 1:5 Bidrag för läkemedelsförmånerna ökas med 630 000 000 kronor. Anslaget 1:8 Bidrag till psykiatri bör enligt regeringen minska med 90 000 000 kronor för att finansiera ökningen av anslaget 1:17 Kapitalinsatser i statliga ägda företag under utgiftsområde 24 Näringsliv som sker i syfte att finansiera ett kapitaltillskott till Apotek Produktion & Laboratorier AB. Minskningen bedöms inte påverka den verksamhet som finansieras från anslaget.

I samband med budgetbehandlingen hösten 2018 tillkännagav riksdagen för regeringen att den skyndsamt bör återkomma till riksdagen med lagförslag som säkerställer att andning och sondmatning ska anses vara grundläggande behov enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (bet. 2018/19:SoU1 punkt 1 c, rskr. 2018/19:111). I vårändringspropositionen anges att regeringen avser att lämna en proposition som hanterar frågan under våren 2019. Regeringen bedömer därmed att tillkännagivandet inte är slutbehandlat. Regeringen föreslår vidare att anslaget 4:4 Kostnader för statlig assistansersättning ökas med 150 000 000 kronor mot bakgrund av den kommande lagändringen.

Inom anslaget 4:5 Stimulansbidrag och åtgärder inom äldreområdet gör regeringen en delvis annan bedömning än riksdagen gjorde i samband med budgetbehandlingen hösten 2018. Regeringen föreslår att anslaget

4:5 Stimulansbidrag och åtgärder inom äldreområdet minskas med 310 000 000 kronor.

Även inom anslaget 4:7 Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m. gör regeringen en annan bedömning än riksdagen gjorde hösten 2018. Regeringen anser inte att något obligatoriskt kommunalt föräldraskapsprogram bör införas. Vidare anser regeringen att fritidspengen inte bör återinföras. Regeringen avser därmed inte heller att återkomma med ett lagförslag om ett återinförande av den s.k. fritidspengen fr.o.m. med den 1 juli 2019 i enlighet med ett tillkännagivande från riksdagen hösten 2018 (bet. 2018/19:SoU1 punkt 1 d, rskr. 2018/19:111). Med detta anser regeringen att tillkännagivandet är slutbehandlat. Regeringen föreslår att anslaget 4:7 minskas med sammanlagt 155 000 000 kronor.

Motionerna

I partimotion 2018/19:3097 av Ulf Kristersson m.fl. (M, KD) yrkande 1 begärs att riksdagen godkänner ändrade ramar för bl.a. utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg samt anvisar ändrade anslag. Motionärerna föreslår att ramen för utgiftsområdet ökas med 525 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag. Regeringens föreslagna minskningar av anslagen 1:8 Bidrag till psykiatri med 90 000 000 kronor, 4:5 Stimulansbidrag och åtgärder inom äldreområdet med 310 000 000 kronor och 4:7 Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m. med 125 000 000 kronor (föräldrastödsprogram och fritidspeng) bör enligt motionärerna inte genomföras. I yrkande 9 begärs att riksdagen avslår regeringens föreslagna användning av anslaget 1:6 Bidrag till folkhälsa och sjukvård.

I partimotion 2018/19:3085 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) yrkande 8 begärs att riksdagen godkänner ändrade ramar för bl.a. utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg samt anvisar ändrade anslag. Motionärerna föreslår att ramen för utgiftsområdet ökas med 555 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag. Regeringens föreslagna minskningar av anslagen 1:8 Bidrag till psykiatri med 90 000 000 kronor, 4:5 Stimulansbidrag och åtgärder inom äldreområdet med 310 000 000 kronor och 4:7 Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m. 155 000 000 kronor bör enligt motionärerna inte genomföras.

I partimotion 2018/19:3094 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 1 begärs att riksdagen godkänner ändrade ramar för bl.a. utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg samt anvisar ändrade anslag. Motionärerna föreslår att ramen för utgiftsområdet ökas med 400 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag. Regeringens föreslagna minskningar av anslagen 1:8 Bidrag till psykiatri med 90 000 000 kronor och 4:5 Stimulansbidrag och åtgärder inom äldreområdet med 310 000 000 kronor bör enligt motionärerna inte genomföras. I yrkande 2 begärs att riksdagen avslår regeringens föreslagna användning av anslaget 1:11 Prestationsbundna insatser för att korta vårdköerna.

Utskottets ställningstagande

Det finns enligt socialutskottet utmaningar när det gäller bl.a. tillgänglighet och jämlikhet inom cancervården. Utskottet delar därför regeringens bedömning att de 500 000 000 kronor som avsattes till cancervård och en ny cancerstrategi i budgeten för 2019 i stället ska få användas till att generellt stärka cancervården i Sverige.

Vidare anser utskottet att det är positivt att regeringen betonar att förbättrad tillgänglighet inom hälso- och sjukvården genom att fler får vård i tid och att köerna minskar kommer att vara en av de viktigaste frågorna under den kommande mandatperioden. Utskottet delar regeringens bedömning att anslaget 1:11 Prestationsbundna insatser för att korta vårdköerna ska få användas för utgifter för prestationsbundna statsbidrag till landstingen för att kontinuerligt arbeta för att korta köer och väntetider samt för att förbättra tillgängligheten i hälso- och sjukvården. Medel inom anslaget får också användas för bidrag till SKL och till myndigheter för att stödja och följa upp landstingens tillgänglighetsarbete.

Regeringen föreslår i propositionen en minskning av anslaget 1:8 Bidrag till psykiatri. Utskottet noterar att minskningen inte bedöms påverka den verksamhet som finansieras från anslaget. Vidare delar utskottet regeringens bedömning att anslaget 1:5 Bidrag till läkemedelsförmånerna bör ökas eftersom kostnaderna har ökat mer under perioden än vad som tidigare beräknats.

Utskottet välkomnar regeringens aviserade lagändringar om andning och sondmatning enligt LSS. Det är även positivt att regeringen föreslår att anslaget 4:4 Kostnader för statlig assistansersättning ökas med anledning av detta.

På äldreområdet gör regeringen en delvis annan bedömning än vad riksdagen beslutade i samband med budgetbehandlingen hösten 2018. Utskottet har inget att invända mot regeringens omprioritering som bl.a. innebär att det riktade stödet för anställning av resurspersoner i kommuner inte genomförs. Anslaget 4:5 Stimulansbidrag och åtgärder inom äldreområdet bör minskas i enlighet med regeringens förslag.

Även inom anslaget 4:7 Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m. gör regeringen en delvis annan bedömning än vad riksdagen beslutade i samband med budgetbehandlingen hösten 2018. Utskottet delar regeringens bedömning att något obligatoriskt kommunalt föräldraskapsprogram inte bör införas samt att fritidspenget inte bör återinföras. Anslaget 4:7 bör minskas i enlighet med regeringens förslag.

Sammantaget anser socialutskottet att regeringens förslag i propositionen är väl avvägda. Socialutskottet föreslår att finansutskottet tillstyrker proposition 2018/19:99 Vårändringsbudget för 2019 i berörda delar och avstyrker motionerna i motsvarande delar.

Stockholm den 16 maj 2019

På socialutskottets vägnar

Acko Ankarberg Johansson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Acko Ankarberg Johansson (KD), Camilla Waltersson Grönvall (M), Ann-Christin Ahlberg (S), Johan Hultberg (M), Mikael Dahlgvist (S), Karin Rågsjö (V), Ulrika Heindorff (M), Dag Larsson (S), Lina Nordquist (L), Christina Östberg (SD), Pernilla Stålhammar (MP), Michael Anefur (KD), Mats Wiking (S), Clara Aranda (SD), Sofia Nilsson (C), Ann-Christine From Utterstedt (SD) och Lena Emilsson (S).

Avvikande meningar

1. Vårändringsbudget för 2019 (M, KD)

Acko Ankarberg Johansson (KD), Camilla Waltersson Grönvall (M), Johan Hultberg (M), Ulrika Heindorff (M) och Michael Anefur (KD) anför:

Vi välkomnar att regeringen tillför resurser till anslaget 4:4 Kostnader för statlig assistansersättning inom utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg, men vi motsätter oss andra delar av regeringens vårändringsbudget. Till exempel väljer regeringen att minska anslaget till äldreomsorgen trots att behoven är stora. Vi anser att regeringens föreslagna minskning av anslaget 4:5 Stimulansbidrag och åtgärder inom äldreområdet inte bör genomföras.

Vidare anser vi att regeringens föreslagna minskning av anslagen 1:8 Bidrag till psykiatri inte bör genomföras. Inte heller regeringens förslag att minska anslaget 4:7 Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m. med 125 000 000 kronor – medel avsatta för föräldrastödsprogram och en återinförd fritidspeng – bör genomföras. Vi är även kritiska till regeringens förslag att avbryta satsningen på att ta fram en ny cancerstrategi. Vi anser att 500 000 000 kronor ska användas för cancersatsningar och för en uppdaterad nationell cancerstrategi (anslaget 1:6).

Mot bakgrund av det anförda anser vi att finansutskottet bör tillstyrka partimotion 2018/19:3097 av Ulf Kristersson m.fl. (M, KD) yrkande 1 i denna del och yrkande 9, medan regeringens förslag i motsvarande delar i propositionen bör avstyrkas. Övriga motioner bör avstyrkas i berörda delar.

2. Vårändringsbudget för 2019 (SD)

Christina Östberg (SD), Clara Aranda (SD) och Ann-Christine From Utterstedt (SD) anför:

Statistik över ohälsotalen i Sverige indikerar ett trendbrott när det gäller psykisk ohälsa. För att komma till bukt med det alltmer allvarliga folkhälsoproblemet föreslår Sverigedemokraterna ett omfattande åtgärds paket i vår vårbudgetmotion. Vi anser vidare att regeringens föreslagna minskning av anslaget 1:8 Bidrag till psykiatri inte bör genomföras.

Vi anser inte heller att regeringens föreslagna minskning av anslaget 4:5 Stimulansbidrag och åtgärder inom äldreområdet bör genomföras. Valfärden ska sträcka sig genom livets alla skeden och vi anser att Sveriges äldre förtjänar att få tillgång till världens bästa äldreomsorg. Slutligen anser vi

att regeringens föreslagna minskning av anslaget 4:7 Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m. inte bör genomföras.

Mot bakgrund av det anförda anser vi att finansutskottet bör tillstyrka partimotion 2018/19:3085 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) yrkande 8 i denna del, medan regeringens förslag i motsvarande delar i propositionen bör avstyrkas. Övriga motioner bör avstyrkas i berörda delar.

3. Vårändringsbudget för 2019 (V)

Karin Rågsjö (V) anför:

Vänsterpartiet är kritiskt till att regeringen går vidare med förslaget om att korta vårdköerna genom prestationsbundna insatser och därmed påbörjar införandet av den s.k. kömiljarden. Därför avvisar Vänsterpartiet regeringens förslag om användning av anslaget 1:11 inom utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg. Vänsterpartiet beklagar samtidigt att regeringen valt att inte tillföra en generell resursförstärkning till vården för att möjliggöra fler vårdplatser, fler anställda och bättre arbetsmiljö redan i denna proposition.

Vänsterpartiet beklagar även att regeringen valt att inte återställa statsbidraget på 2 000 000 000 kronor för att möjliggöra inte minst en god personalsituation inom äldreomsorgen. Detta är allvarligt med tanke på de stora behoven för att säkerställa kvaliteten för de äldre och också för personalens villkor och arbetsmiljö.

Regeringens föreslagna minskningar av anslagen 1:8 Bidrag till psykiatri och 4:5 Stimulansbidrag och åtgärder inom äldreområdet bör enligt min mening inte genomföras.

Mot bakgrund av det anförda anser jag att finansutskottet bör tillstyrka partimotion 2018/19:3094 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 1 i denna del och yrkande 2, medan regeringens förslag i motsvarande delar i propositionen bör avstyrkas. Övriga motioner bör avstyrkas i berörda delar.